

ИЗДАВАЧКА КУЋА КРИТЕРИОН И СРПСКА КЊИЖЕВНОСТ

Када је реч о издавачкој делатности у време комунистичког режима у Румунији, „Критерион“ је био сасвим засебан случај јер је практиковао облик пословања близак Западу, видљив не само у космополитској атмосфери и професионализму средине, већ и кроз културу дијалога и мудре преговоре са диктаторском влашћу. Издавачка кућа „Критерион“ била је културна институција, атипична за седамдесете-осамдесете године прошлог века, будући да је омогућила афирмацију књижевности мањина у Румунији на матерњем језику, те на тај начин промовисала писце који припадају различитим етничким групама који живе вековима на румунском тлу. Своју активност „Критерион“ је започео са четири редакције – мађарском, немачком, српском и хебрејском – под руководством цењеног изасланика Домокош Геза, да би постепено проширила дијалезон језика на словачки, чешки, украјински, руски, турски, татарски, албански, јерменски и арумунски. У раду ћемо нагласити улогу ове институције у промовисању културе и књижевности српске мањине у периоду од 1970. до 1994. године.

Кључне речи: српска књижевност, дијаспора, издавачка кућа „Критерион“, национална мањина, матерњи језик, комунистички режим

О српској књижевности у Румунији током времена, из области књижевне критике, компаративне књижевности, културних односа између Румуније и Србије (Југославије) објављивани су бројни текстови, студије, монографије, антологије, како у земљи, тако и у иностранству, значајни не само због своје литерарне вредности, већ и за означавање идентитета књижевности једне националне мањине која се препознаје и опстаје захваљујући књижевној компоненти.

Први покушај књижевне критике, насловљен *Књижевни осврти*, аутора Небојше Поповића, објављен је 1977. године и обухватао је 25 текстова у којима се аутор вешто користио терминологијом књижевне анализе, узимајући у обзир вредновање књижевног стваралаштва на српском језику у Румунији. Вредновање књижевног стваралаштва на српском језику у Румунији након више од једне деценије преузео је у наставку Жива Милин који је 1984. године објавио студију *Критички огледи*. Књига садржи релевантне критичке огледи који су у том периоду излазили у књижевној штампи.

¹ octavia.nedelcu@lls.unibuc.ro

Вредна је пажње значајна хрестоматија поезије и прозе на српскохрватском језику коју је приредила професорка Војислава Стојановић, под називом *Трајање*. Реч је о првој антологији објављеној 1986. године у матичној земљи у Ваљеву. Хрестоматија садржи опширну студију о развоју српске културе и послератне књижевности у Румунији до 1986. године. Обухвата критичке осврте најрепрезентативнијих дела српских књижевника и представља истинско откриће одлично оцењено од стране југословенске књижевне критике. Чувени слависта, професор Ж. Марковић наводи у предговору овог издања следеће:

Стваралаштво на српскохрватском језику после другог светског рата у Румунији настајало је на богатој традицији Баната, Клисуре и других крајева у којима живе Срби, и шире од тога, али је настајало и на темељу идеја и остварења у доситејевском и вуковском духу. Доситеј се из Чакова отиснуо на свој просветитељски пут а Вукова мисао и дело нашли су свог одјека у Темишвару, Араду и другим значајним културним центрима. (...) **Трајање** је први корак ка синтетичном сагледавању и презентирању једног разуђеног књижевног стварања (Стојановић, 1986: 6-7).

При крају издавачке делатности „Критериона” (од гр. речи **критерион** - оно што служи да процени), 1993. године, песник и преводилац из Србије, Миљурко Вукадиновић, тадашњи лектор за српски језик на Универзитету у Букурешту, објавиће књигу књижевне критике *Приближавања*, у којој даје објективну и стручну анализу романа српских аутора из Румуније. Нажалост, намера да се ова иницијатива настави са другим књижевним врстама није спроведена у дело.

Атипичан карактер развоја књижевности на српском језику условљен је најмање трима факторима: неповољним социо-политичким контекстом за време владавине Чаушескуа, а самим тим и одсуством извесне књижевно-политичке перспективе, односом према матичној књижевности и књижевном матерњем језику, као и односом према народној традицији и савременој румунској књижевности.

Будући да су аутори раније периодично објављивали публикације из области књижевности на српскохрватском језику у Темишвару у часописима као што су „Културни упутник” (1948), „Народна култура” (1955), „Нови живот” (1957), потом у часопису Савеза писаца Румуније, који ће променити име 1968. године у „Књижевни живот” (ове године прославиће 50 година постојања), можемо говорити о одређеној доследности и вредности тек од момента откада се јавља прва издавачка кућа.

У издавачкој делатности Срба у Румунији у послератном периоду разликујемо 3 значајне фазе. Прва фаза почиње 1950. када је основана српска редакција, једна од првих редакција која је функционисала у оквиру Државног предузећа за књижевност и уметност, предвођена две деценије проф. др Мирком Живковићем. Приоритет редакције била је издавачка делатност

на српскохрватском језику, објављивање школских уџбеника, превода класичне и савремене румунске књижевности, дела светске књижевности, као и уређивање класика југословенске књижевности са јасном свешћу да такве публикације представљају важан, ако не и пресудан фактор за неговање књижевне мисли. Колектив редакције био је сачињен махом од југословенских бивших политичких емиграната различитих професија који су одлично познавали стандардни књижевни језик, а који су управо тамо стицали праксу и знања одрађујући приправнички стаж за уреднике, лекторе и техничке уреднике.

Иако није имала за циљ објављивање оригиналних књижевних дела, српска редакција у оквиру Државног предузећа за књижевност и уметност у те две деценије свога постојања објављивала је и антологије поезије, кратке приче и народну књижевност, збирке песама, приповетке, репортаже, поезију за децу, један роман, што укупно износи око 35 наслова на српском језику, у поређењу са 60 наслова из румунске књижевности или 13 наслова превода класика југословенске књижевности.

Оно што карактерише већину ових дела је, с једне стране, тематика оријентисана по моделу социјализма у складу са духом епохе и притом врло идеологизована, а са друге стране, недостатак књижевног искуства, па чак и адекватне обуке (већина ових аутора су радници и сељаци), а затим и слабо познавање стандардног српскохрватског језика (доминира употреба дијалекта). Сви ови недостаци, међутим, надопуњавани су ентузијазмом и патетичним уверењем да ангажовање и одговарајућа тематска оријентисаност према комунистичкој идеологији, као и одлучност у постављеним циљевима представљају атрибуте довољне за литерарну вредност.

Време као најокрутнији критичар, показаће да у одсуству талента за писање дела, не може ни бити истинске књижевне вредности. Неки од аутора из овог првог периода потврдиће се касније као представници друге фазе развоја српске књижевности у Румунији. Друга фаза активности издавачке куће „Критерион” која је основана крајем 1969. године на челу са директором Домокош Геза, представља период процвата у развоју књижевности на српском језику у Румунији.

Након пензионисања директора, који је уједно био и њен оснивач, њено руководство преузима Сабо Ђула 1990. године. Издавачка кућа „Критерион” је деловала у оквиру Министарства културе и вера све до децембра 1997. године, а две године касније је и приватизована. Издавачка кућа је 2002. године преселила своје седиште из Букурешта у Клуж-Напоку и данас углавном објављује публикације на мађарском језику. Трећа фаза деловања „Критериона” односи се на период након промене политичког режима када ће уредништво књига на српском језику (које је предводио Љубомир Степанов, а од 2015. године Горан Мракић) преузети Савез Срба у Румунији. Од 1992. године ова аполитичка друштвено-културна институција са седиштем

у Темишвару делује као промотер и организатор најважнијих културних и издавачких активности Срба у Румунији, доприносећи на тај начин очувању националног, културног и језичког идентитета српске мањине у Румунији.

Издавачка кућа „Критерион” била је културна институција атипична за седамдесете-осамдесете године, будући да је омогућила афирмацију књижевности националних мањина у Румунији на њиховом матерњем језику, те на тај начин промовисала писце који припадају различитим етничким групама који живе вековима на румунском тлу. Објављивала је публикације на језицима националних мањина у Румунији, издања врло разнолика (од белетристике, природних наука, друштвених наука до историје уметности), а од 1971. године, уз помоћ превода на румунски језик олакшала је румунским читаоцима приступ највреднијим делима литературе других националности у Румунији.

Рад је отпочела са четири редакције – мађарском, немачком, српском и хебрејском – под руководством цењеног писца, преводиоца, уредника, политичара, Домокош Геза, да би постепено проширила спектар језика на словачки, чешки, украјински, руски, турски, татарски, албански, јерменски и арумунски. Од 2000. године објављује публикације на језику курда, арапском, ромског и персијском. Упркос епохи комунистичког режима која је била обележена атмосфером страха у читавом друштву, у издавачкој кући „Критерион” била је опуштена атмосфера, погодна за рад, иницијативу, разумевање и узајамно стицање знања кроз разнолике проблеме везане за културу и традицију на матерњем језику.

Када је реч о издавачкој делатности у комунистичкој Румунији, „Критерион” је био сасвим засебан случај јер је практиковао облик пословања близак Западу видљив не само у космополитској атмосфери и професионализму средине, већ и кроз културу дијалога и мудре преговоре са диктаторском влашћу. Добрим резултатима у великој мери допринео је директор „Критериона” који је окупио око институције моћне личности и професионалце у правом смислу те речи. Као једини издавач у земљи у којој се писци на српском језику могу изразити на свом матерњем језику, његова улога била је захтевна, тим више због професионалног, организованог и систематичног начина пословања.

Публикације које су објављене током овог периода биле су једина школска издања на матерњем језику. Многи млади српски писци су се управо у то време афирмисали. Познавали су издања која су се котирала прилично високо јер је „Критерион” важио за престижну издавачку кућу у румунском издавачком пејзажу. Већина њих, међутим, дугује свој успех активности уредника ових издања (посебно Милораду Фелику), који је својим одговорним залагањем и радом на стилизовању језика у складу са стандардним књижевним нормама допринео вредности ових књижевних остварења.

У време оснивања издавачке куће крајем 1969, колектив српске редакције² био је састављен од истинских стручњака. У саставу уредничког

² Колектив српске редакције чинили су: уредници Слободан Глумац (1970-1987), Милорад Феликс (1970-1980), Октавија Неделку (1984-1991), коректор Ђока Маркушев (1970-1981) и

тима били су: Милорад Феликс³, који је и сам био писац, Слободан Глумац⁴, коректор Ђока Маркушев и технички уредник Стеван Лепојев. Сви они су претходно стекли знање у некадашњем Државном издавачком предузећу за књижевност и уметност. Професија уредника и издавача књиге се не предаје на факултету, већ се стиче на радном месту и стога непрестано пружа могућност стицања нових сазнања. У комунистичкој Румунији до 1970. године било је издавачких кућа специјализованих у различитим областима као што су: техника, уметност, књижевност, класична књижевност и савремена литература, књижевност за децу, природне науке, друштвене науке, спорт и др.

Уредници „Критериона” морали су да буду широко образовани, познаваоци различитих области којима су се бавили писци-припадници појединих националних мањина и радећи као прави професионалци волели су свој посао, а пре свега, књигу. Они ће својим озбиљним залагањем, одговорношћу и стрпљењем стилски дорађивати рукописе аутора и постати им на неки начин „наставници” и истински узори када је у питању употреба књижевног језика. Из овог угла посматрано, издавачка кућа „Критерион” била је права школа. Уредничком тиму се од 1984. године прикључила Октавија Неделку, која је дипломирала на Одсеку за српскохрватски језик на Универзитету у Букурешту. На почетку своје активности у „Критериону” радила је као архивар публикација, а затим је преузела послове коректора и уредника.

Прва књига штампана на српскохрватском језику 1950. године под покровитељством Националног издавачког предузећа за књижевност и уметност била је антологија кратке приче, *За срећнију будућност*. Ниједан аутор није био у могућности да објави сам збирку. То пак није био случај са првом публикацијом објављеном у Издавачкој кући „Критерион” 1960. године, књигом поезије, *Укорак са самим собом*, аутора Владимира Чокова, једног од најзначајнијих песника тога времена. Збирка је добила исте године награду Савеза писаца у Румунији. Последња књига на српском језику која је штампана под покровитељством ове издавачке куће је такође збирка песама, аутора Благоја Чоботина, *Чаши истине* 1994. године.

За више од четврт века свога постојања (1970–1994), издавачка кућа „Критерион” је објавила 222 наслова⁵, углавном оригиналних радова, збир-

технички уредник Стева Лепојев (1970-1988).

³ Књижевни псеудоним: Славко Веснић.

⁴ Књижевни псеудоним: Душан Симић.

⁵ Годишњи просек објављених радова био је између 10 и 12 наслова. На почетку сваке године каталог је направљен на основу рукописа доступних у редакцији, са кратким описом радова за одређивање тиража. На крају сваке године објављује се каталог који садржи детаљне информације: име аутора, назив дела на српском и румунском језику, број страница, број штампарских табака, повез, година издавања. После 1990. године, када се појављује међународно кодирање и издавање ИСБН-а, књига више не садржи ове техничке информације.

ки поезије, кратких прича, романа, литературе за децу, потписаних од стране већ признатих аутора као што су: Чедомир Миленовић (13 наслова), Иво Мунђан (12), Славко Веснић (10), Небојша Поповић (9), Светомир Рајков (7), Драга Мирјанић (7), Владимир Чоков (7), Лазар Илић (6), Поповић Жива (6) и др. Чак иако неки од њих пишу и поезију и прозу, други остају верни једном књижевном жанру, поезији или прози. Примећујемо, међутим, да међу литерарним жанровима преовлађује лирика, док се прозним жанром, односно романом бави само неколико писаца: Светомир Рајков, Славко Веснић, Чедомир Миленовић и Лазар Илић, док се драмским жанром уопште не баве.

У овом периоду вртоглаво почиње своју књижевну каријеру песник Славомир Гвозденовић који ће се временом доказати као најрепрезентативнији песник на српском језику у Румунији, не само по импресивном броју објављених књига у Румунији и Србији (Југославији), већ и по међународним признањима и наградама које је добио захваљујући свом посвећеном и књижевном раду. У „Критериону” је објавио 8 томова поезије, чиме је задобио и значајно признање међу читаоцима.

Након Славомира Гвозденовића уследили су и други аутори, припадници различитих генерација, који ће такође своја дела објављивати у овој издавачкој кући: Влада Барзина, Милан Зубан, Мали Андрија, Михаило Илић, Јован Гајер, Душан Баиски, Светислав Марковић и др. Постепено, уређивачка политика „Критериона” проширује дијапазон књижевних жанрова на аутентичан фолклор или народну књижевност из матице која излази у разним антологијама (Жива Пашић, Цветко Крстић), књижевност за децу и омладину (Жива, Душан и Србољуб Мишковић, Драга и Ђока Мирјанић, Јован Чолаковић, Војин Паскуловић, Ђока Жупунски, Лазар Илић, Небојша Поповић, Иво Мунђан), као и књижевно-литерарне репортаже (Чедомир Чонка Клисурац, Небојша Поповић).

Од 1982. године покренута је колекција „Од села до села” у оквиру које су отпочеле периодично да излазе монографије места насељених српским живљем или студије о културним и уметничким ансамблима који представљају важну карику у дефинисању идентитета српског народа у Румунији. Колекција је отворена објављивањем монографије *По Смартону кроз простор и време* аутора Стевана Бугарског, једног од најученијих Срба на румунском простору и настављена је активношћу објављивањем монографија других аутора као што су: Степанов Љубомир, Борислав Крстић, Јагода Перицац, Стева Перицац, Јован Поповић, Светозар Марков, Миле Томић, Сава Илић и др.

Други регистар садржи две књижевне монографије: једну о Вуку Стефановићу Карацићу коју је потписала Војислава Стојановић и другу о Доситеју Обрадовићу коју је написао Мирко Живковић. Мирко Живковић ће касније објавити и друге студије о румунско-српским културним и књижевним

односима од којих издвајамо: *Сведочанства* и *Нама у аманет*.

Све до 1989. године када је дошло до промене политичког режима у Румунији, целокупна објављивана литература у великој мери била је идеологизована, будући да су постојали политичка цензура и табу-теме, да би након ових догађаја почела да се објављују „дела из фиоке” која су до тада била забрањена. Такав је случај писца Миодрага Тодорова, који је све до 1990. године потписао свега две књиге, поезију и кратке приче. Аутобиографски роман *Сновиђење* Миодрага Тодорова се издваја од осталих по узнемирујућој тематици која се односи на документарну причу о депортацији етничких Срба у Бараган која је за њих постала права „Голгота”. Реч је о књизи која је отворила врата наравији о логорима, депортовању, експропријацији, политичким осуђеницима, о чему ће касније писати и други српски и румунски аутори.

Присуство женског писма на српском језику је веома дискретно и само спорадично се појављује у антологијама поезије. Списатељица која ће пробити лед и унети нов савремени израз у литературу на српском језику је новинарка Јелкица Петров која се искушала у низу канонских књижевних жанрова, објавивши прву књигу есеја *Аријаднин конач* 1989. године. Пре десет година, ауторка је написала оригинално дело *Игре за одрасле* које је изазвао велико интересовање читалаца. Реч је о модерном наративу са урбаним темама, потпуно новом стилу писања за тај период.

Други вид прозног изражавања односи се на објављивање дела банатског говорног дијалекта Срба. Реч је о књизи кратке прозе, *Постајање*, изузетно талентованог новинара и писца, аутора Миомира Тодорова која је била одлично прихваћена од стране читалачке публике.

Стална преокупација уредника била је током целог овог периода објављивање антологија поезије или прозе које укључују у избор највредније ствараоце на српском језику. Издвојићемо две збирке: *Вишебојни мостови* (поезија) и *Неочекивани крај* (проза), обе објављене 1986. године.

Препознавање вредности српске литературе која је објављивана на румунском тлу огледа се, наравно, и у наградама које је у том периоду додељивало Удружење књижевника Румуније. Међу лауреатима издвајају се следећи аутори: Владимир Чокот, *У корак са самим собом*, песме (1970), Чедомир Миленовић, *Капи нежности*, песме (1975), Светомир Рајков, *Урамљивач слика*, приповетке (1979) и Стеван Бугарски *По Семартону кроз простор и време*, монографија (1984).

Рецепција српске књижевности не би била могућа без колекције „Библиотеке Критерион”, коју је покренуо Домокош Геза и илустровао Доне Стан. У ову колекцију су укључивани преводи са језика националних мањина на румунски језик, укључујући најзначајнија дела са румунског културног простора, чинећи их уз помоћ румунског језика доступним у културном простору других мањина. У том смислу наводимо следећа дела: *Spirala de*

aur. Poeți sârbi din România / Златна спирала. Српски песници из Румуније (1980.), антологију песама у одличном преводу Душана Петровића, роман *Maluri neguroase / Замагљене обале* чији је аутор Славко Веснић, објављен 1983. године у преводу Маријане Штефанеску и роман *Trifoi cu patru foi / Четворолисна детелина*, аутора Светомира Рајкова из 1988., у преводу Октавије Неделку.

Током овог периода више од четврт века, иако у мањима тиражима, настављено је издавање репрезентативних дела класичне српске и хрватске књижевности чије су предговоре или поговоре потписивали обично уредници редакције, дела класика српске и хрватске књижевности и која су у то време била једини контакт са књижевношћу из матице. Поједина дела објављена су у засебним издањима (Иво Андрић, Милош Црњански, Борисав Станковић, Петар Петровић Његош, Симо Матавуљ, Вук Стефановић Караџић, Јаков Игњатовић и др.), док је већина укључена у посебну колекцију, „Мала библиотека”.

Треба нагласити да у датом периоду није било концепта интеркултуралности, а ипак можемо говорити о томе јер су се редовно одржавале промоције књига, организовање књижевних вечери, сусрети аутора са читаоцима у циљу промовисања књижевности националних мањина, укључујући и књижевност на српском језику. На челу тог департмана се налазила Илеана Дијатку, неуморни прегалац тих културних дођања. Све ове манифестације уклапале су се у културу дијалога, издавачку политику, рецепцију и узајамно прихватање и признавање вредности сваке мањине понаособ.

На крају можемо закључити да књижевност на српском језику у Румунији данас представља једну од књижевности дијаспоре која несумњиво чини саставни део књижевног наслеђа на српском језику у матици. Иако је у првом периоду развој ове литературе био обележен крутим канонима времена, везан за идеолошки израз, веран више социјалистичком режиму него истини и стварности, аватари реализма ће постепено нестати пред новим таласом генерација писаца који ће модернизовати књижевни дискурс у периоду активног деловања издавачке куће „Критерион“, управо напуштањем јефтиног социологизирања и стварањем сложене уметничке визије кроз примену различитих наративних техника. Не смемо заборавити да су писци на српском језику у Румунији имали осим модела класичне књижевности у матици и увид у разноврсне књижевне прилике у румунској књижевности, како у поезији, тако и у прози. Од 1980. године ова књижевност ће постати део савремене књижевности српске и румунске, не само у смислу уметничке визије, већ и у смислу модернизације језичког израза. Иако многи креативни радови из овог периода остају привржени реалистичном наративном моделу, неспорно је препознати спремност појединих аутора да траже нове облике изражавања.

Циљ нашег рада није био преглед књижевних дела на српском језику у Румунији са становишта књижевне критике, исказивања вредносних

судова или хијерархије, већ је имао као примарни задатак да укаже на значај издавачке куће „Критерион” као институције која је захваљујући многобројним својим издањима служила промовисању српске културе и развоју српске књижевности упркос неповољном политичком контексту у којем се налазила. У том смислу, прилажемо хронолошки каталог свих публикација које је објавио „Критерион”, успевајући да одржи ниво и послује успешно у тешким временима.

ИЗДАЊА НА СРПСКОХРВАТСКОМ ЈЕЗИКУ
У ИЗДАВАЧКОМ ПРЕДУЗЕЋУ *КРИТЕРИОН*
(1970-1994)

222 наслова

1970

Марковић, Светислав, *Увиђај*, роман, тираж 300, 280 стр.

Миленовић, Чедомир, *Бечари висина*, песме и приповетке, тираж 300, 160 стр.

Чоков, Владимир, *Укорак са самим собом*, песме, тираж 200, 192 стр.

1971

Гајер, Јован, *Немирни сати*, песме, тираж 200, 100 стр.

Мирјанић Драга и Ђока, *Песме из ђачке торбе*, књижевност за децу и омладину, тираж 500, 92 стр.

Мунђан, Иво, *Исповести*, песме, тираж 300, 128 стр.

Поповић, Жива, *Златна спирала*, песме, тираж 300, 100 стр.

Чонка, Клисерац, Чедомир, *Друмови и видици*, приповетке, тираж 300, 140 стр.
Светионик деценија, антологија поезије и прозе, тираж 200, 196 стр.

1972

Веснић, Славко, *Криллати снови*, песме, тираж 400, 172 стр.

Илић, Лазар, *Бурне ноћи*, приповетке, тираж 470, 152 стр.

Живковић, Мирко, *Доситеј Обрадовић у контексту српско-румунских односа*, монографија, тираж 870, 280+10 стр.

Петровић, Александар, *Пионирска реч*, књижевност за децу и омладину, тираж 680, 136 стр.

Поповић Небојша, *Крај лета, први дан...*, књижевност за децу и омладину, тираж 470, 104 стр.

Рајков, Светомир, *Не тече река код је текла*, роман, тираж 550, 184 стр.

Да што-ми-ти- да што, српске народне пословице, загонетке и питалице, сакупио Жива Пашић, поговор Славко Веснић, народне умотворине, поговор Славко Веснић, тираж 1200, 140 стр.

Српска и хрватска класична књижевност

Јовановић Змај, Јован, *Кажми ми, кажми...*, Мала библиотека, предговор Славко Веснић, тираж 980, 84 стр.

Поповић, Јован, Стерија, *Тврдица или Кир Јања*, комедије, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 950, 100 стр.

Прерадовић, Петар, *Мируј, мируј, срце моје...*, песме, предговор Славко Веснић, тираж 880, 112 стр.

Радичевић, Бранко, *На студенцу*, песме, предговор Славко Веснић, тираж 900, стр. 86.

1973

Гајер, Јован, *Златни беоцуг*, песме, тираж 500, 128 стр.

Зубан, Милан, *Распони*, песме, тираж 260, 112 стр.

Илић, Лазар, *Кад младе воде зајуборе*, књижевност за децу и омладину, тираж 450, 120 стр.

Миленовић, Чедомир, *Шапат лишића*, песме, тираж 370, 128 стр.

Мирјанић, Драга, *Лирски тренуци*, песме, тираж 400, 88 стр.

Поповић, Жива, *Немилосрдна огледала*, песме у прози, тираж 390, 64 стр.

Чонка Клисурсац, Чедомир, *Светковине за очи и срце*, путописи, тираж 430, 160 стр.

Мунђан, Иво, *Лепеза радости*, песме за децу, тираж 367, 96 стр.

Ој, јаворе, јаворе... народне умотворине, клисурске српске народне песме, прибележио и сакупио Цветко Крстић, предговор Славко Веснић, тираж 400, 204 стр.

Српска и хрватска класична књижевност

Кочић, Петар, *Јаблан*, приповетке и позоришни комад *Јазавац пред судом*, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 500, стр. 96.

Крањчевић, Силвије Страхимир, *Одабране песме*, Мала библиотека, приредио Милорад Феликс, предговор, Славко Веснић, тираж 500, 108 стр.

Лазаревић, Лаза, *Све ће то народ позлатити*, приповетке, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 500, 92 стр.

Матавуљ, Симо, *Бакоња фра Брне*, роман и две приповетке: *Поварета* и *Пилпенда*, предговор Слободан Глумац, тираж 620, 244 стр.

Новак, Вјенцеслав, *Што је криво?*, две приповетке и одломак из романа *Последњи Стпанчићи*, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 500, 104 стр.

Скерлић, Јован, *Одабране странице*, књижевна критика, Мала библиотека, предговор Душан Симић, тираж 370, 108 стр.

Шантић, Алекса, *Претпразничко вече*, песме, приредио Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, тираж 500, 180 стр.

1974

Веснић, Славко, *Сунчане кише*, песме, тираж 500, 132 стр.

Илић, Михајло, *Шапат очију твојих*, песме, тираж 300, 80 стр.

Миленовић, Чедомир, *Зелени снопови*, приповетке, тираж 320, 150 стр.

Поповић, Небојша, *Листа шума*, приповетке за омладину, тираж 400, 140 стр.

Рајков, Светомир, *Кораци*, приповетке, тираж 450, 72 стр.

Чоков, Владимир, *Бели немири*, песме, тираж 300, 136 стр.

Српска и хрватска класична књижевност

Игњатовић, Јаков, *Пита хиљаду форината*, две приповетке, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 770, 144 стр.

Јакшић, Ђура, *На липару*, песме, Мала библиотека, приредио Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, тираж 570, 96 стр
 Караџић, Вук Стефановић, *Изабрани списи*, историјски списи, Мала библиотека, предговор Душан Симић, тираж 830, 116 стр.
 Костић, Лаза, *Међу јавом и мед сном...*, песме, Мала библиотека, приредио Милорад Феликс, предговор В. Жарковић, тираж 650, 80 стр.
 Магош, Антон Густав, *Изабране странице*, песме, приповетке, огледи, аутобиографија, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 630, 144 стр.
 Нушић, Бранислав, *Сумњиво лице*, позоришни комад, Мала библиотека, приредио Милорад Феликс, предговор Бранислав Нушић, тираж 750, 144 стр.
 Станковић, Борисав, *Нечиста крв*, роман, предговор Душан Симић, тираж 480, 208 стр.
Српске народне приповетке, одабрао и приредио Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, тираж 300, 220 стр.

1975

Барзин, Влада, *Кад пуцају пулољци*, песме, тираж 500, 64 стр.
 Гвозденовић, Славомир, *Крила и помало ватре*, песме, тираж 275, 96 стр.
 Илић, Лазар, *Долином Мориша* приповетке, тираж 325, 164 стр.
 Миленовић, Чедомир, *Кипи нежности*, песме, тираж 325, 92 стр.
 Мишковић, Жива, Душан и Србољуб, *Распевано лето*, песме за децу, тираж 300, 72 стр.
 Мунђан, Иво, *Кипија жеља*, песме, тираж 400, 124 стр.
 Поповић, Небојша, *Душкове угоде и незгоде*, приповетке за децу, тираж 460, 116 стр.
 Чолаковић, Јован, *Разгледнице из Баната*, песме за децу, тираж 500, 60 стр.
 Чонка Клисурац, Чедомир, *Светковине за очи и срце*, путописи, тираж 430, 160 стр.

Српска и хрватска класична књижевност

Веселиновић, Јанко, *Слике из сеоског живота*, приповетке, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 550, 156 стр.
 Враз, Станко, *Одабрани стихови*, песме, Мала библиотека, одабрао и приредио Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, тираж 340, 95 стр.
 Ковачић, Иван Горан, *Јама*, поема *Јама* и приповетка *Седа звонара Мајке Марије*, Мала библиотека, приредио Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, тираж 500, 88 стр.
 Козарац, Јован, *Мртви капитали*, роман, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 350, 144 стр.
 Сремац, Стеван, *Одабране странице*, приповетке и одломци из *Зоне Замфирове* и *Ивкове славе*, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 570, 172 стр.
 Ћопић, Бранко, *Изабране приповетке*, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 650, 144 стр.
 Ћоровић, Светозар, *Приповетке*, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 560, 152 стр.

Српске епске народне песме, I књига, одабрао и приредио Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, тираж 330, 228 стр.

1976

Веснић, Славко, *Замагљене обале*, роман, тираж 600, 304 стр.

Зубан, Милан, *Распони*, песме, тираж 260, 112 стр.

Поповић, Жива, *Игра постојања*, песме, тираж 400, 88 стр.

Рајков, Светомир, *Иду дани*, приповетке, тираж 520, 328 стр.

Живковић, Мирко, *Сведочанства*, студија о српско-румунским културним и књижевним односима, тираж 620, 328 стр.

Српска и хрватска класична књижевност

Домановић, Радивоје, *Сатире*, приредио и предговор написао Сободан Глумац, Мала библиотека, тираж 760, 192 стр.

Крлежа, Мирослав, *Новеле*, приредио и предговор написао Сободан Глумац, Мала библиотека, тираж 630, 212 стр.

Ненадовић, Љубомир, *О Црногорцима*, путописи, Мала библиотека, приредио, Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, тираж 580, 192 стр.

Ракић, Милан, *Све на истој стази*, песме, одабрао и приредио Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, Мала библиотека, тираж 520, 104 стр.

Шаљиве народне приповетке, народне умотворине, одабрао и приредио и поговор написао Слободан Глумац, тираж 760, 264 стр.

1977

Гајер, Јован, *Немирни сати*, песме, тираж 200, 100 стр.

Миленовић, Чедомир, *Замак без крова*, роман и шест приповедака, тираж 440, 228 стр.

Мунђан, Иво, *Бесана ноћ*, кратка проза, тираж 860, 104 стр.

Поповић, Небојша, *Књижевни осврти*, преглед књижевности Срба у Румунији, тираж 310, 160 стр.

Чоков, Владимир, *Усамљене ватре*, песме, тираж 420, 116 стр.

Жупунски, Ђока, *Од римџица деци песмарица*, песме за децу, тираж 70, 46 стр.

Српска и хрватска класична књижевност

Игњатовић, Јаков, *Васа Решипект. Вечити младожења*, роман, предговор Славко Веснић, тираж 520, 312 стр.

Илић, Војислав, *Звоните звуци!*, песме, Мала библиотека, приредио Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, тираж 530, 164 стр.

Кочић, Петар, *Суданија*, приповетке, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 580, 204 стр.

Станковић, Борисав, *Стари дани*, приповетке, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 610, 216 стр.

Цанкар, Иван, *Слуга Јернеј и његово право*, приповетке, Мала библиотека, предговор Слободан Глумац, тираж 670, 200 стр. 1977

Српске епске народне песме, II књига, одабрао и приредио Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, народне умотворине, тираж 660, 256 стр.

1978

Веснић, Славко, *Бели каранфили*, приповетке, тираж 515, 284 стр.

Гвозденовић, Славомир, *Одбрана крила*, песме, тираж 535, 100 стр.

Илић, Сава, *Српски хорови у Банату*, монографија о хорској делатности Срба у Темишвару и Банату (1868-1944), предговор Миливој Георгијевић, тираж 400, 304 стр.

Мали, Андрија, *Тополе вите, тополе*, песме, тираж 315, 84 стр.

Миленовић, Чедомир, *У зеници видик...*, песме, тираж 580, 132 стр.

Мунђан, Иво, *Жетеоци дуге*, песме, тираж 600, 136 стр.

Српска и хрватска класична књижевност

Десница, Владан, *Одабране новеле*, Мала библиотека, предговор Славко Веснић, тираж 525, 206 стр.

Дучић, Јован, *Слутње у самоћи*, песме, Мала библиотека, приредио Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, тираж 530, 140 стр.

Митров, Љубиша Стјепан, *Кањош Мацедоновић*, приповетке, Мала библиотека, предговор Милорад Феликс, тираж 800, 164 стр. 1978

Јакшић, Ђура, *Сирота Банаћанка*, приповетке, Мала библиотека, приредио и предговор написао Слободан Глумац, тираж 700, 224 стр.

Српске народне пословице, народне умотворине, приредио Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, тираж 650, 124 стр.

1979

Барзин, Влада, *Звездане плиме*, песме, тираж 750, стр. 92.

Илић, Лазар, *Дуги путеви*, приповетке, тираж 400, 376 стр.

Мирјанић, Драга, *Одјеци равнице*, песме, тираж 725, 72 стр.

Петров, Јелкица, *Игре за одрасле*, приповетке, тираж 300, 104 стр.

Поповић, Небојша, *Приповетке*, књижевност за децу и омладину, тираж 610, 228 стр.

Рајков, Светомир, *Урамљивач слика*, приповетке, тираж 600, 180 стр.

Чолаковић, Јован, *У зрелом житу звезда сјаји*, песме, тираж 450, 84 стр.

Српска и хрватска класична књижевност

Ковачић, Анте, *Приповјести*, Мала библиотека, приредио и предговор написао, Слободан Глумац, тираж 500, 152 стр.

Обрадовић, Доситеј *Басне*, Мала библиотека, приредио и предговор написао, Слободан Глумац, тираж 610, 228 стр.

Петровић Његош, Петар, *Горски вијенац*, текст приредио и напомене и објашњења саставио Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, тираж 580, 204 стр.

Ћипико, Иво, *Браћа*, приповетке, Мала библиотека, приредио и предговор написао, Слободан Глумац, тираж 540, 196 стр.

Шеноа, Аугуст, *Барун Ивица*, приповетке, Мала библиотека, приредио и предговор написао, Слободан Глумац, тираж 580, 236 стр.

Комедије, позоришни комади: *Покондирена тиква* (Јован Стерија Поповић), *Шаран* (Јован Јовановић), *Избирачица* (Коста Трифковић), *Подвала* (Милован Глишић), *Ђидо* (Јанко Веселиновић и Драгомир Брзак), *Госпођа министарка*, *Аналфабета* (Бранислав Нушић), поговор Слободан Глумац, тираж 580, 204 стр.

Српске народне епске песме, III књига, одабрао и приредио Милорад Феликс, предговор Славко Веснић, тираж 750, 272 стр.

1980

Веснић, Славко, *Јесење каскаде*, песме, предговор Миливој Георгијевић, тираж 320, 224 стр.

Миленовић, Чедомир, *На ивици неба*, приповетке, тираж 500, 192 стр.

Паскуловић, Војин, *Недогледни цвећа*, песме за децу, тираж 430, 52 стр.

Поповић, Жива, *У жижи лета*, песме, тираж 400, 96 стр.

Поповић, Небојша, *На прагу*, приповетке, тираж 450, 208 стр.

Чоков, Владимир, *Стазе времена*, песме, тираж 380, 136 стр.

Српска и хрватска класична књижевност

Андрић, Иво, *На Дрини ћуприја*, роман, приредио и поговор написао Слободан Глумац, тираж 800, 360 стр.

Лалић, Михаило, *Извидница*, приповетке, Мала библиотека, приредио и предговор написао Слободан Глумац, тираж 500, 192 стр.

Мажуранић, Иван, *Смрт Смаил-аге Ченгића*, спев, Мала библиотека, приредио Славко Веснић, тираж 625, 88 стр.

Нушић, Бранислав, *Приповетке*, Мала библиотека, приредио и предговор написао Слободан Глумац, тираж 670, 136 стр.

Српске лирске народне песме, приредио и предговор написао Славко Веснић, тираж 780, 314 стр.

1981

Гвозденовић, Славомир, *Лирика*, песме, тираж 580, 120 стр.

Илић, Лазар, *Жеља*, роман, тираж 480, 196 стр.

Миленовић, Чедомир, *Начете росе*, песме, тираж 250, 128 стр.

Мирјанић, Ђока, *Ал је леп овај свет*, песме и приче за децу, тираж 700, 168 стр.

Мунђан, Иво, *Чему се данас радујемо*, песме, тираж 240, 154 стр.

Рајков, Светомир, *Љубав дуга од вечери до јутра*, приповетке, предговор написао тираж 430, 296 стр.

Чонка Клисурац, Чедомир, *Даљине су, ипак, блиске*, репортаже, тираж 500, 136 стр.

Српска и хрватска класична књижевност

Исаковић, Антоније, *Црвени шал*, приповетке, Мала библиотека, приредио и предговор написао Слободан Глумац, тираж 470, 168 стр.

Крклец, Густав, *Сан под брезом*, песме, Мала библиотека, приредио Милорад Феликс, предговор написао Славко Веснић, тираж 320, 168 стр.

Максимовић, Десанка, *Песник и пролеће*, песме, Мала библиотека, приредио Милорад Феликс, предговор написао Славко Веснић, тираж 350, 128 стр.

Петровић, Вељко, *Запаљено жито*, приповетке, Мала библиотека, приредио и предговор написао Слободан Глумац, тираж 420, 216 стр.

1982

Бугарски, Стеван, *По Семартону кроз простор и време*, монографија, тираж 710, 340 стр. + 58 слика.

Веснић, Славко, *Трагови по снегу*, роман, тираж 950, 304 стр.

Жупунски, Ђока, *Одјеци времена*, песме, тираж 500, 108 стр.

Илић, Сава, *Доба потпуног признања*, монографија о културно-уметничкој делатности Срба у Банату (1944-1979), тираж 430, 204 стр.+ 102 слике.

Миленовић, Чедомир, *Никсице*, роман, тираж 500, 224 стр.

Мишковић, Србољуб, *Вечити поток*, песме, тираж 250, 72 стр.

Поповић, Небојша, *Пахуљице*, песме, тираж 430, 92 стр.

Бећарац, саставили Стеван Бугарски и Светозар Марков, поговор написао Душан Симић, тираж 1500, 256 стр.

Српска и хрватска класична књижевност

Цесарић, Добриша, *Изабрана лирика*, песме, Мала библиотека, тираж 370, 160 стр.

Црњански, Милош, *Сеобе, Дневник о Чарнојевићу*, романи, тираж 400, 296 стр.

1983

Барзин, Влада, *Свечане ризнице*, песме, тираж 600, 104 стр.

Бугарски, Стеван, *Оно што се памти*, приповетке, тираж 300, 213 стр.

Гвозденовић, Славомир, *Ведро отварање камена*, песме, тираж 400, 92 стр.

Марковић, Светислав, *На планини и испод планине*, приповетке, тираж 220, 144 стр.

Мирјанић, Драга, *Мала књига разбигра*, песме за децу, тираж 1000, 76 стр.

Поповић, Жива, *Забран сна*, роман, тираж 500, 209 стр.

Чоков, Владимир, *Речи пред смирај*, песме, тираж 440, 96 стр.

Мала сцена, позоришни комади, приредио Светозар Марков, тираж 280, 264 стр.

Сватовац, песме, поговор Стеван Бугарски и Светозар Марков, тираж 500, 276 стр.

Српска класична књижевност

Митровић, Милорад, *Била једном ружа једна...* песме, Мала библиотека, приредио Слободан Глумац, предговор Душан Симић, тираж 600, 152 стр.

Антологија српске поезије, српска поезија XIII-XX, приредио Слободан Глумац, тираж 250, 486 стр.

1984

Веснић, Славко, *Исходни дани*, микророман и две новеле, тираж 440, 190 стр.

Крстић, Борислав, *Живе слике*, песме за децу, тираж 460, 76 стр.

Милин, Живко, *Критички огледи*, књижевна критика, тираж 285, 260 стр.

Мирјанић, Драга, *Мала књига разбигра. Стихови за децу од пет до стотет година*, тираж 1000, 76 стр.

Мунђан, Иво, *Видокруг*, кратка проза, тираж 530, 224 стр.

Тодоров, Миодрог, *Залог љубави*, песме, тираж 300, 52 стр.

Из села у село, монографије Кетфеља, Дињаша и Банатске Црне Горе. Аутори:

Љубомир Степанов, Светозар Марков, Јагода Перинац, Стева Перинац, Јован Поповић. Предговор написао Душан Симић, тираж 1000, 516 стр.

Најава, антологија поезије и прозе, саставио и поговор написао Стеван Бугарски, предговор написао Слободан Глумац, тираж 745, 280 стр.

1985

Жупунски, Ђока, *Кључеви трајности*, приповетке, тираж 500, 210 стр.

Илић, Лазар, *Неугашене ватре*, приповетке, предговор написао Живко Милин, тираж 500, 216 стр.

Миленовић, Чедомир, *Небо пуно тица*, приповетке, тираж 310, 296 стр.

Поповић, Небојша, *Тај дечак Милан*, приповетке, тираж 325, 264 стр.

Рајков, Светомир, *Четвороллиста детелина*, роман, тираж 500, 248 стр.

Тодоров, Миодраг, *Приповетке*, тираж 400, 224 стр.

Из села у село, монографије насеља Варјаш, Фењ, Парац, Велики Семпетар, Рудна. Аутори: Арон Росић, Божидар Чизмаш, Вишеслава Ђирић, Светозар Марков, Љубомир Степанов, Јагода Перинац, Стева Перинац. Предговор написао Слободан Глумац, тираж 1000, 320 стр.

Српска класична књижевност

Црњански, Милош, *Сеобе. Друга књига*, приредио Слободан Глумац, тираж 410, 420 стр.

Драме, Ђура Јакшић, Лаза Костић, Сима Матавуљ, Борисав Станковић, Милутин Бојић, Милош Црњански, приредио Светозар Марков, тираж 250, 368 стр.

Чудесни свет бајки и басни, приредио Светозар Лацић, тираж 570, 280 стр.

1986

Веснић, Славко, *Путеви и даљине*, роман, тираж 400, 226 стр.

Гвозденовић, Славомир, *Јуначење речима*, песме, тираж 425, 94 стр.

Миленовић, Чедомир, *Расветана поља*, песме, тираж 290, 126 стр.

Мунђан, Иво, *Сунчане мердевине*, песме, тираж 365, 108 стр.

Поповић, Жива, *Кад процветају липе*, роман, тираж 435, 214 стр.

Чоков, Владимир, *Позне исповести*, песме, тираж 256, 78 стр.

Вишебојни мостови, песме, тираж 450, 204 стр.

Неочекивани крај, приповетке, тираж 575, 202 стр.

Нова стварност отаџбине, тираж 410, 110 стр.

1987

Барзин, Влада, *Завет поднебља*, песме, тираж 385, 96 стр.

Жупунски, Ђока, *Гласови растења*, новеле, тираж 300, 130 стр.

Крстић, Ђ. Борислав, *Код белог брешка и око њега*, монографија, тираж 1000, 330 стр.

Крстић, Цветко, *Необичан осмех*, песме, тираж 300, 86 стр.

Мунђан, Иво, *Један дан живота*, приповетке, тираж 450, 262 стр.

Стојановић, Војислава, *Вук Стефановић Караџић*, књижевна монографија, тираж 480, 152 стр.

1988

- Веснић, Славко, *Оде лето*, роман, тираж 575, 304 стр.
 Гвозденовић, Славомир, *Уџбеник о видаревој кући*, песме, тираж 438, 100 стр.
 Миленовић, Чедомир, *Вртлози*, новеле, тираж 500, 260 стр.
 Мирјанић, Драга, *Њива љубави*, песме, тираж 500, 84 стр.
 Поповић, Небојша, *Сусрети и виђења*, репортаже, тираж 630, 224 стр.
 Тодоров, Миомир, *Постајање*, приповетке, тираж 700, 227 стр.
 Чолаковић, Јован, *Страх од рукописа*, песме и проза, саставио и поговор написао Стеван Бугарски, постхумно издање тираж 390, 370 стр.

1989

- Зубан, Милан, *Под заставом срца*, песме, тираж 300, 78 стр.
 Миленовић, Чедомир, *Видарице*, песме, тираж 350, 109 стр.
 Мишковић, Србољуб, *Баи смо чудни, ми, људи*, хумореске, тираж 600, 149 стр.
 Мунђан, Иво, *Римоване приче*, песме за децу, тираж 900, стр. 74.
 Петров, Јелкица, *Аријаднин конач*, есеји, тираж 315, 135 стр.
 Рајков, Светомир, *Црвени снег*, приповетке, тираж, 560, 147 стр.
 Томић, Миле, *По дунавској клисури*, монографије, тираж 500, 372 стр.

1990

- Баиски, Душан, *Љубав међу сенкама*, песме, 100 стр., ISBN 973-26-0160-4.
 Веснић, Славко, *Честице сунца на крилима сна*, песме, 240 стр., ISBN 973-26-0235-X.
 Гвозденовић, Славомир, *Камен за плакање*, песме, 67 стр., ISBN 973-26-0239-2.
 Крстић, Борислав, *Болови рађања*, кратка проза, 172 стр., ISBN 973-26-0207-4.
 Мирјанић, Драга, *Распевано детињство*, песме за децу, 80 стр., ISBN 973-26-0215-5
 Тодоров, Миодраг, *Сновиђење*, роман, 328 стр., ISBN 973-26-0246-6.

Српска класична књижевност

- Црњански, Милош, *Сеобе. Друга књига II*, роман, 432 стр., ISBN 973-26-0195-7.

1991

- Бугарски, Стеван, Степанов, Љубомир, *Кад Мориси потече кроз перо*, монографија, 324 стр.+32 слике, ISBN 973-26-0206-8.
 Живковић, Мирко, *Нама у аманет*, књижевне монографије, 320 стр., ISBN 973-26-0245-7.
 Мунђан, Иво, *Недоречје*, песме, 116 стр., ISBN 973-26-0270-8.
 Степанов, Љубомир, *Младост жубори, срцу говори*, монографија, 210 стр., ISBN 973-26-0256-2.

1992 —

1993

Вукадиновић, Миљурко, *Приближавања*, књижевна критика, 152 стр., ISBN 973-26-0318-6.

1994

Чоботин, Благоје, *Чаша истине*, песме, 108 стр., ISBN 973-26-0381.

Преводи на румунски језик

1980 *Spirala de aur/Златна спирала*, антологија песама, саставио, превео и поговор написао Душан Петровић, предговор Ангел Думбравеану, тираж 1450, 143 стр.

1983 Славко Веснић, *Maluri neguroase/Замагљене обале*, роман, превод Маријана Штефанеску, предговор Јон Цугуј, тираж 15000, 292 стр.

1988 Светомир Рајков, *Trifoi cu patru foi/Четворолисна детелина*, роман, превод Октавија Неделку, тираж 10000, 192 стр.

Библиофилска издања

1992

Михај Еминеску, *Odă /Ода*, латински, мађарски, италијански, немачки, француски, руски, турски, енглески, шпански, есперанто, албански, словачки, украјински, СРПСКИ- превео Славко Веснић, тираж 1000, 26 стр.+10 оригиналних гравира у изради Киву Калина, ручни повез, у сарадњи са Народном Академијом Уметности, Букурешт.

Васко Попа, *Sare de lup/Вучја со*, превод Марин Сореску и Славомир Поповић, тираж 100, 32 стр. + 10 оригиналних гравира у изради Кристијана Тарбе, ручни повез, у сарадњи Народном Академијом Уметности, Букурешт.

Литература

Вукадиновић, 1992: М. Вукадиновић, *Приближавања*, Букурешт, Критерион.

Милин, 1984: Ж. Милин, *Критички огледи*, Букурешт, Критерион.

Милин, 2004: Ж. Милин, *Лексикон поратних Срба посленика писане речи у Румунији*, Темишвар, Савез Срба у Румунији.

Поповић, 1977: Н. Поповић, *Књижевни осврти*, Букурешт, Критерион.

Стојановић, 1986: В. Стојановић, *Трајање. Избор књижевности на српскохрватском језику у С.Р. Румунији*, Ваљево, Милић Ракић.

Octavia I. Nedelcu

LA MAISON D'ÉDITION *KRITERION* ET LA LITTÉRATURE SERBE

Résumé

Parmi les phénomènes communistes éditoriaux en Roumanie, la maison d'édition *Kriterion* était un cas très particulier, une certaine forme de normalité presque occidentale, non seulement par l'atmosphère cosmopolite et intense professionnalisée, mais aussi par la culture du dialogue, par la diplomatie et la négociation intelligente envers le pouvoir dictatorial. La maison d'édition *Kriterion* était une institution culturelle des années '70 et '80 atypique, ce qui a rendu possible l'affirmation des minorités nationales de Roumanie de s'exprimer dans leur langue maternelle et en même temps de former de vrais écrivains appartenant à des groupes ethniques différents qui vivaient depuis des siècles sur le sol roumain. Au début avec quatre rédactions - hongroise, allemande, serbe, yiddish - sous la direction du directeur Domokos Géza, la maison d'édition a progressivement élargi l'éventail des langues en slovaque, tchèque, ukrainien, russe, turc, Tatar, albanais, arménien et même romani. Dans cet ouvrage, nous soulignerons le rôle de cette institution dans la promotion de la culture et de la littérature de la minorité serbe pendant la période 1970-1990 par l'intermédiaire du livre.

Mots clés: littérature serbe, diaspora, maison d'édition *Kriterion*, minorité nationale, langue maternelle, régime communiste